



U okviru prostorno kulturno-istorijske celine starog jezgra Zrenjanina, nalazi se Palata pravde (zgrada suda i zatvora), sagrađena u periodu od 1906 - 1908. godine. Na raspisanom konkursu Ministarstva pravde u Budimpešti, prvu nagradu za projekat zgrade županijskog suda i zatvora dobio je budimpeštanski arhitekta Šandor Ajgner.

Svojom namenom i veličinom zgrada svedoči o sve većoj ulozi Velikog Bečkereka kao administrativno upravnog i regionalnog sedišta Torontalske Županije. U okviru prostorno kulturno-istorijske celine starog jezgra Zrenjanina, nalazi se Palata pravde (zgrada suda i zatvora), sagrađena u periodu od 1906 - 1908. godine. Na raspisanom konkursu Ministarstva pravde u Budimpešti, prvu nagradu za projekat zgrade županijskog suda i zatvora dobio je budimpeštanski arhitekta Šandor Ajgner. Svojom namenom i veličinom zgrada svedoči o sve većoj ulozi Velikog Bečkereka kao administrativno upravnog i regionalnog sedišta Torontalske Županije.

U poslednje tri decenije 19. veka do Prvog Svetskog rata, širom Austrougarske monarhije, podizane su zgrade pravosudnih organa kao deo novog pravnog sistema koji se formirao nakon Austrougarske nagodbe. Sudske palate (županijski i sreski sudovi) i zatvorske zgrade podizane su po pravilu zajedno i činili su zatvoren kompleks, što do tada nije bio slučaj. Palata pravosuđa je kategorizovana kao spomenik kulture od velikog značaja Ana adresi: Kej 2. oktobar br. 1 Katastarska parcela br. 5843 K.O. Zrenjanin. Investitor je bilo tadašnje Ministarstvo pravde Austrougarske monarhije, a vreme gradnje od 1906-1908. godine. Projektant je pomenuti arh. Šandor Ajgner.

Ova monumentalna dvospratna građevina podužne kje osnove u obliku nepravilnog ćiriličnog slova P, sa veoma izduženim uličnim krilom koje je postavljeno paralelno sa tokom Begeja. U arhitekturi palate preovlađuju elementi stila neoromanike. Uprkos činjenici da je zgrada suda izgrađena u jednoj već preživljenoj, zakasneloj struji akademizma i u vremenu kada secesija kao začetak modernijih shvatanja u arhitekturi, osvaja Evropu i ozbiljno uzdrma krute obrasce akademizma, ima izuzetnu vrednost za grad Zrenjanin i njegovo okruženje. Nakon sto godina od izgradnje, zgrada suda i zatvora u Zrenjaninu uspešno zadovoljava istu namenu, kroz nekoliko državnih i pravnih sistema koji su se u međuvremenu smenjivali.

Od profanih građevina, pored Gradske kuće (nekad Županijske palate), zgrada suda i zatvora predstavlja najvrednije arhitektonsko delo u zaštićenom graditeljskom korpusu na teritoriji grada Zrenjanina. Pored istorijske i arhitektonske vrednosti, palata ima izuzetnu ambijentalnu vrednost - sa koje god strane se sagledava, pruža jedinstven prizor. Danas, uostalom kao i u prošlosti, skreće pažnju svojim dominantnim položajem u prostoru oko jezera i Malog mosta, jer redak je slučaj, čak i u većim gradovima, da postoji još negde ovako

monumentalna palata namenski građena za instituciju pravosuđa.

Palata pravde u Zrenjaninu stavljena je pod zaštitu zakona Republike Srbije i proglašena za spomenik kulture 1972. godine (dopunsko rešenje 01-104/1-72), a od 1991. godine, spomenik kulture od velikog značaja („Sl.list APV” br.28 od 30.12.1991. god.). Iako je zgrada valorizovana kao vredno arhitektonsko delo koje je decenijama pod pravnom zaštitom, neophodna je permanentna i kvalitetna fizička zaštita!

